

ÉPÍTÉSTÖRTÉNET

a

Vác, Naszály út 31.

alatti (belterület 998/2 hrsz.), helyi védelem alatt álló

intézményi épület dokumentálásához

Készítette:

Szabó Andrea

okleveles építészmérnök (É13-1349)

Vác, 2025.augusztus

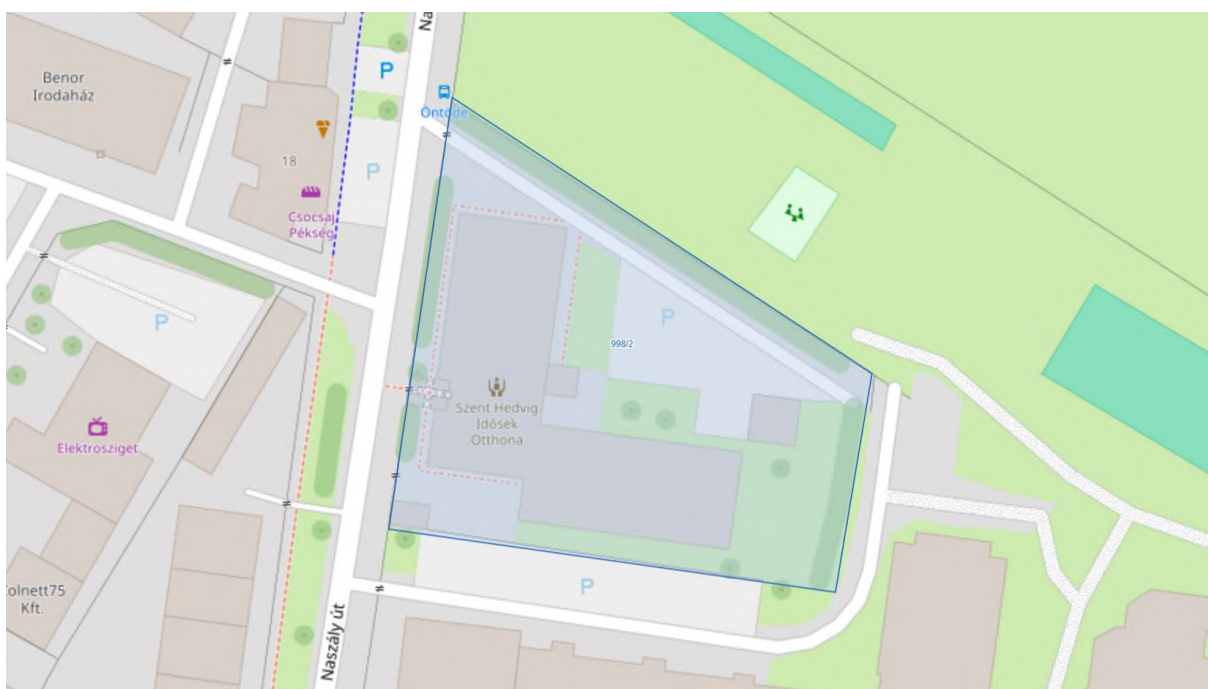
Bevezetés

Jelen építéstörténeti dokumentáció a Vác, Naszály út 31. szám (998/2. hrsz) alatt álló, jelenleg idősek otthonaként működő helyi védett épület energetikai felújításához készült. Mivel a védelem elrendelésekor építéstörténeti kutatás nem történt, ezt a hiányt is pótolandó készül a leírás.

A műemléki érték, műemlék azonosító adatai

1. Műemléki törzsszám és nyilvántartási azonosító:

Az ingatlan az Építési és Közlekedési Minisztérium Műemlékvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság által kezelt kulturális örökség ingatlan elemeinek hatósági nyilvántartásában nem szerepel. Az ingatlan nemzeti emlékek nem minősülő műemlék.

oeny -védett ingatlanok¹

¹ <https://www.oeny.hu/oeny/veding/?telepules=V%C3%A1c&hrsz=998%2F2&keppel=false>, (utolsó megtekintés: 2025.07.14)

Védett ingatlanok

Az adatokat az Építési és Közlekedési Minisztérium Műemlékvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság által kezelt kulturális örökség ingatlan elemeinek hatósági nyilvántartása szolgáltatja. A megjelenített adatok tájékoztató jellegűek, hatósági eljárás során nem használhatók.

Település (Településrész)	Helyrajzi szám	☐ Keresés képpel
Vác	998/2	
Lekérdezés		

Találatok:

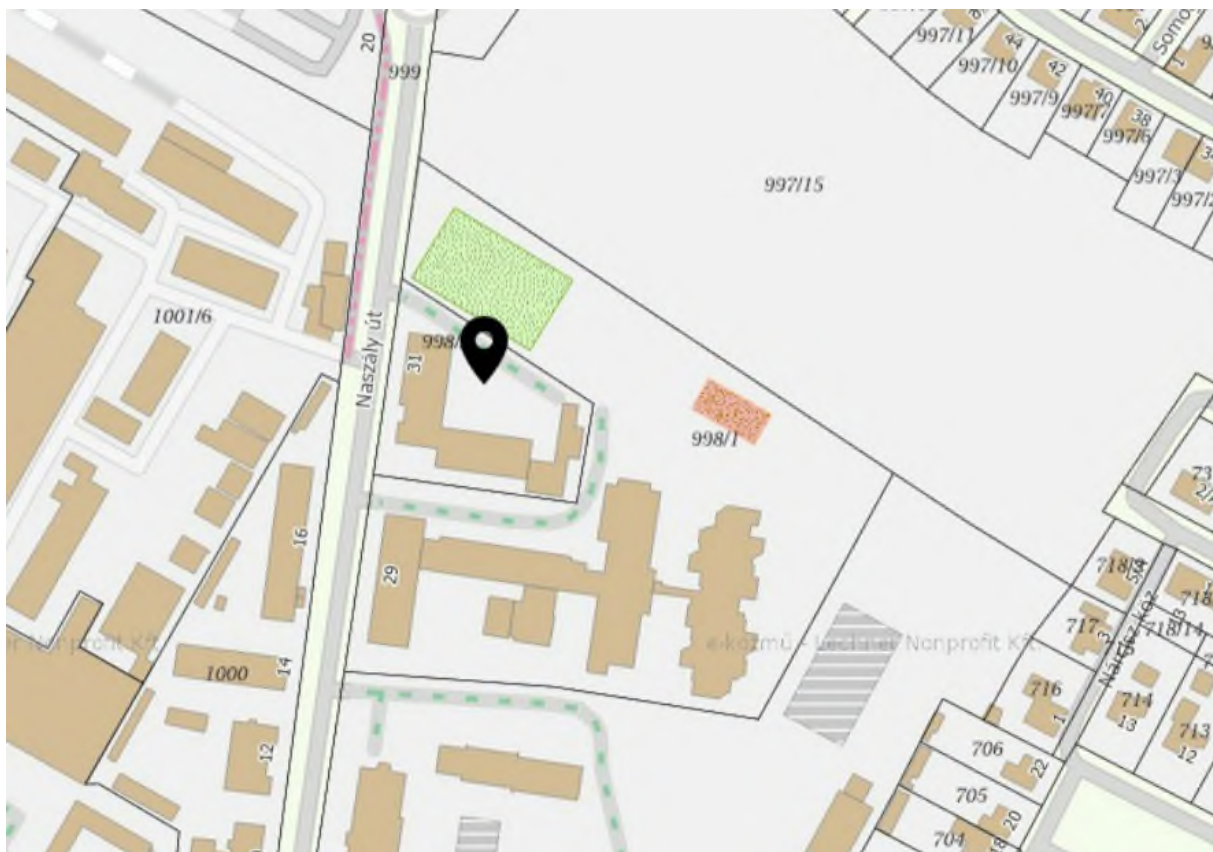
Műemléki védelem (0 db) Révészeti védelem (0 db) Világörökségi védelem (0 db)

Műemléki védelem (0 db)
Régészeti védelem (0 db)
Világörökségi védelem (0 db)

Vác Város Önkormányzat Képviselő-testületének a településkép védelméről szóló 31/2017.(XII.15.) sz. rendeletének 1/A melléklete alapján az épület helyi védelem alatt áll. A védetté nyilvánítása a 5/2007. (11.27.) önkormányzati rendelettel történt, törzsszáma 5.29. (IF1) Az ingatlan helyi emlékek minősülő műemlék.

2. Elhelyezkedés, helyszín, építmény megnevezése:

Az épület Vác Deákvár városrészében, a várost kettészelő vasútvonalhoz közel elhelyezkedő területen áll. A területen több intézményi funkciójú épület (iskola, kollégium), illetve több gazdasági jellegű ingatlan található. Az épületben jelenleg idősok otthona működik.

Ortofotó - e közmű²

3. Építményfajta, típus, stílus, datálás:

Az épület a XX. század elején épült (1913-14) a siketnémák foglalkoztató intézete és kollégiuma számára.

4. Település, településrész, megye:

Vác, Deákvár, Pest Vármegye

5. Cím:

Vác, Naszály út 31.

6. Helyrajzi szám:

Vác, belterület, 998/2

7. EO/V vagy WGS84 földrajzi koordináták:

47°47'10.1"N 19°07'58.9"E

² <https://ekozmu.e-epites.hu/lakossag/#/lakossag/kozmuterkep> (utolsó megtekintés: 2025.07.14.)

A műemléki érték, műemlék (műszaki) állapotának azonosítói:

8.1. Az építmény jelenlegi funkciója:

Idősek otthona

8.2. Az építmény állapota:

Az eredeti épület átépített, bővített. A jelenlegi épület műszaki állapota megfelelő, de hőtechnikai korszerűsítésre szorul.

8.3. Az építmény esetleges veszélyeztetettsége:

A védett épület veszélyeztetett, a korábbi átépítés miatt homlokzata, belső elrendezése teljesen megváltozott.

A műemlék védettségére vonatkozó adatok és aktuális védettségének bemutatása

9. Eszmei értékek, jelentőség:

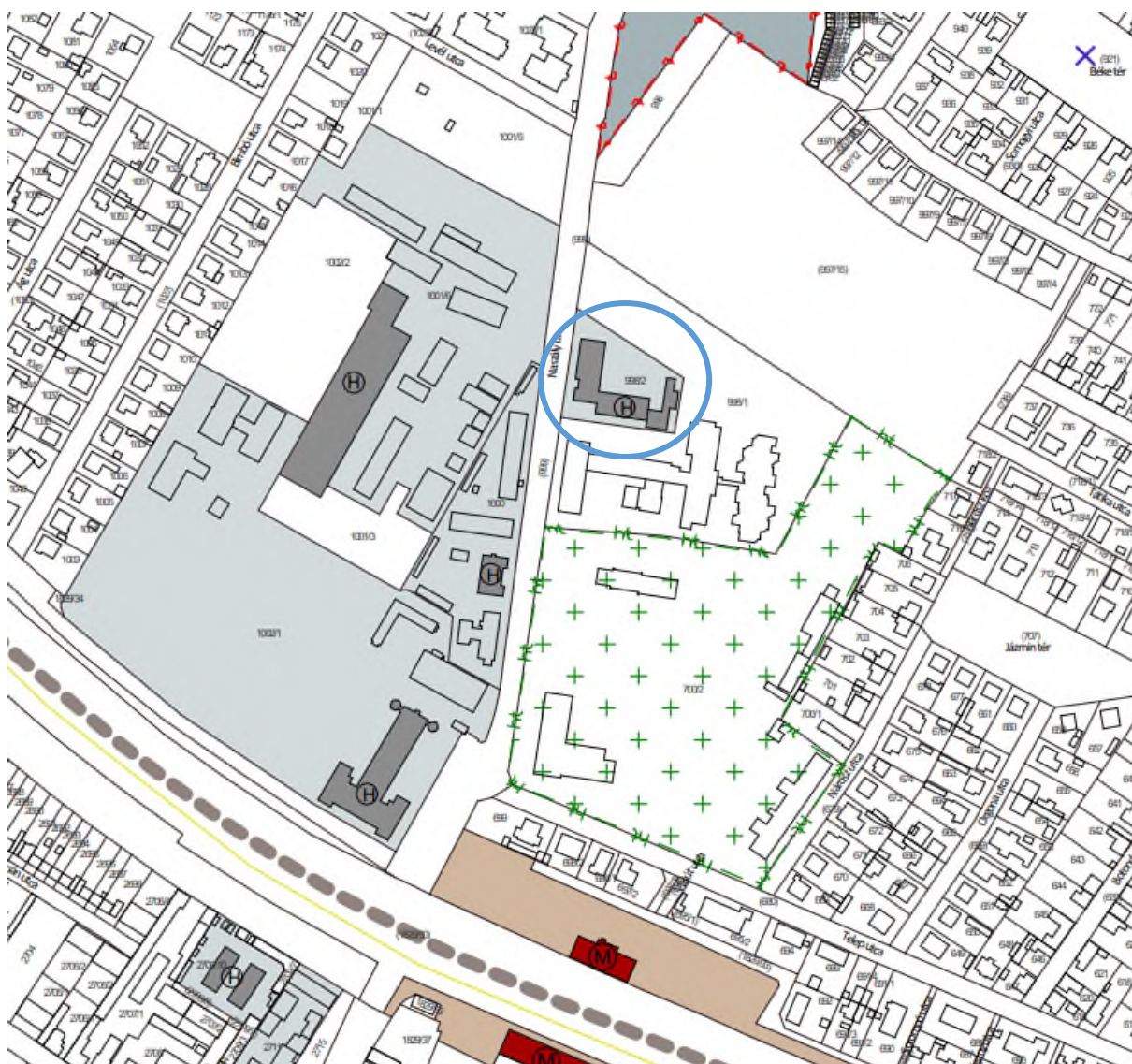
Vácon 1802-ben Cházár András kezdeményezésére jött létre az ország első Siketnéma Intézete. A siketnéma oktatás kiterjesztésére a 12 évesnél idősebb, tanulásban nem részesült siketnémák részére foglalkoztató ipari tanműhelyt is létrehozta Vácon. A dokumentációban tárgyalt épület 30 siketnéma fiú részére készült foglalkoztatóépület és kollégiumként (internátus). Az épület terveit Hajós Alfréd készítette.

10. Műemléki védettségre vonatkozó adatok (védettség fajtája, keletkezése, jogi aktusa):

Vác Város Önkormányzat Képviselő-testületének a településkép védelméről szóló 31/2017.(XII.15.) sz. rendeletének (továbbiakban: TKR) 1/A melléklete alapján az épület helyi védelem alatt áll. A védetté nyilvánítása az 5/2007. (11.27.) önkormányzati rendelettel történt.

11. További védelem:

Az ingatlan régészeti védelemmel, illetve területi védelemmel (világörökségi helyszín, műemlék jellegű terület, műemléki környezet) nem érintett.

TKR védelem térkép³

12. Műemléki környezet helyrajzi számainak felsorolása:

Nem érintett.

A műemlék tulajdoni és kezelési viszonyainak bemutatása:

Tárgyi ingatlan jelenlegi tulajdonosa és kezelője (1/1 tulajdoni hányaddal) Váci Egyházmegye Szamaritánus Szolgálat Intézményfenntartó Központ. Az ingatlan az ingatlannyilvántartásban "Helyi jelentőségű védett terület"-ként bejegyzett. Ez ellentmond a korábban hivatkozott TKR rendeletnek, amely az épületet jelöli meg védettként.

³ https://or.njt.hu/download/467/resources/EJR_94344449-TKR_vedelem_terkep_3mell_250522.pdf (utolsó megtekintés: 2025.07.14.)

1. A vonatkozó szakirodalom kritikai bemutatása, értékelése

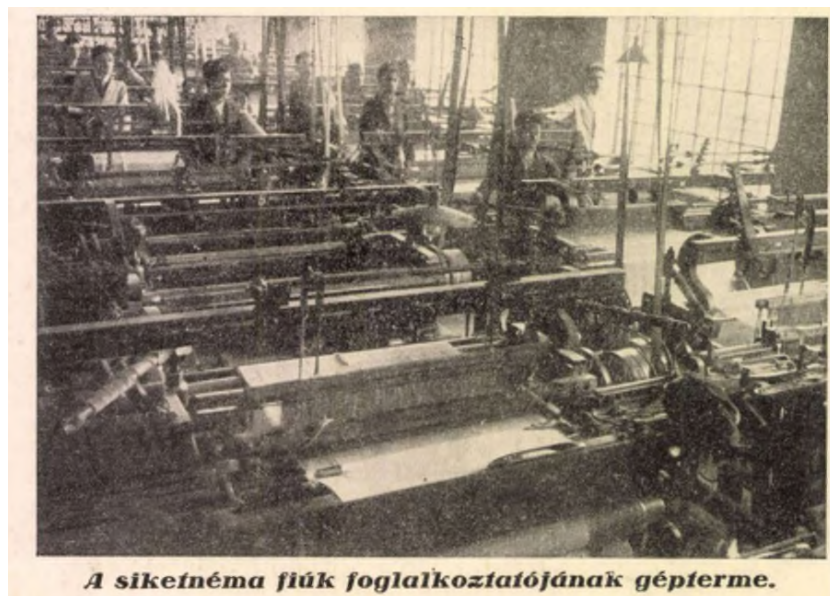
A szakirodalomban és a helytörténeti írásokban az épületről Tragor Ignác könyveiben találhatunk említést.

Vác hely- és utca neveit leíró mindkét könyvében olvashatunk az épületről: "Siketnéma-foglalkoztató: a siketnéma fiúfoglalkoztató a Temető-úton."⁴, illetve a Temető út leírásánál említi a foglalkoztatót, annak környezetét:

"Temető-út

a Szent István-térről a Középvárosi temetők (a Hagyigácsó) felé vivő út. Egy időben Rókus-sornak nevezték, de régi följegyzésekben is a Via campestris nevel találjuk. Az 1888. évi bizottság nem is emlékezik meg róla, mert abban az időben csak egy ház állott még benne. Ma sem utca még, hanem sor csupán, mert az egyik oldalán egymagában áll még a siketnéma foglalkoztató emeletes épülete. Minthogy odiosus temetőre való emlékezés, azonfelül három köztemetőnk is van és így több odavezető út van, a mi tévedésre adhat alkalmat, legjobb volna nevét megváltoztatni és Naszályi utcának elnevezni."⁵

A város fejlődését bemutató kötetben pedig szintén ír a siketnéma foglalkoztatóról, illetve képen is illusztrálja a fiúk géptermet: "Az ősi anyaintézettől függetlenek a szintén állami foglalkoztatók, melyben a tanulatlan siketnémák nyernek ipari kiképzést. A siketnéma fiúk foglalkoztatójának Kondra Mihály az igazgatója, a siketnéma nők, foglalkoztatójaé Valter Ferenc. Mind a kettő kiváló szakember és érdemes művelője a siketnéma oktatásnak."⁶

2. A forráskutatás kritikai ismertetése

2.1. A történeti források összegyűjtésének jellemzői, csoportosításuk

A forráskutatás során, tekintettel az ingatlan helyi jelentőségére elsősorban a helyi levéltár tervtára szolgált értékelhető adatokkal az épület építéstörténete, illetve az

⁴ Tragor 1935.

⁵ Tragor 1918.

⁶ Tragor 1928.

építő/építtető személyét illetően. Ugyancsak fontos forrásként kell megemlíteni a korabeli sajtó anyagát is, illetve a helyi védett értékek nyilvántartásában található törzskönyvet.

A telek kialakulása szempontjából természetesen a történeti térképek, a helyi térképek, illetve a fentrol.hu oldalon fellelhető légifotók tanulmányozása, feldolgozása volt fontos.

Az épületről archív fotók sajnos nem kerültek elő sem a fortepan oldalon, sem a helyi régi képeslapokat összegyűjtő kötetben⁷, sem a Zempléni Képeslap Múzeum adatbázisában.

2.2. A forrásfeldolgozás és a forráskritikai megállapítások

A helyi levéltárban megtalálhatóak a korabeli tervek (TR1). Sajnos a tervanyaghoz iratanyag nem tartozott. A tervező neve a kézírás miatt csak vélelmezhető, illetve az építésről további adatok a levéltár kutatói anyagai között nem voltak fellelhetőek. Pár adat azonban az adott időszak sajtóiból is kiderült.

3. Telektörténet és az építéstörténet

3.1. Telektörténet a beépítésének előzményei és a területen álló korábbi építmények, épületek

A város térszerkezetét hosszú időn keresztül annak természetföldrajzi környezete határozta meg, a hegyek, a Duna és a síkság találkozási pontja. A 19-20. század fordulójától fokozatosan csökkent a mezőgazdaság szerepe, az ipar fejlődésével, illetve a főváros közelsége miatt a város térszerkezetének átalakulása elkerülhetetlen volt. A város a "vasúton túli" területekre is áthúzódott, új parcellázásokkal beépítésekkel megindult Deákvár városrész kiépülése.

A terület az első katonai felmérés térképe szerint a 18. század végén (**T1** térkép) még a város beépített területén kívül helyezkedett el, kertek terültek el rajta. A Naszály hegy felé vezető út, amely mellett az épületünk majd felépül, azonban már itt is látható.

⁷ Héjjas-Horváth 2001

A második katonai felmérés térképéről (T2) ugyancsak ez olvasható le.

A XIX. századi kataszteri térkép (**T3**) is még kerteket jelöl itt, melyeket az út kettészel. Az érintett területen lévő földterületek a következő tulajdonosokhoz tartoznak: Váczi Római Katolikus Papnövelde, Váczi Szt. Ferencrendi Szerzetesek, Váczi Irgalmasrendi Szerzetesek, illetve Állami magyar. kir. Siketnémaintézet.

Az 1912-es, Vác csatornázását ábrázoló térképen **(T4)** még ugyanaz a telekosztás látható, mint a kataszteri térképen.

Vác 1924-es datálású térképén **(T5)** azonban már látható a siketnéma foglalkoztató épülete.

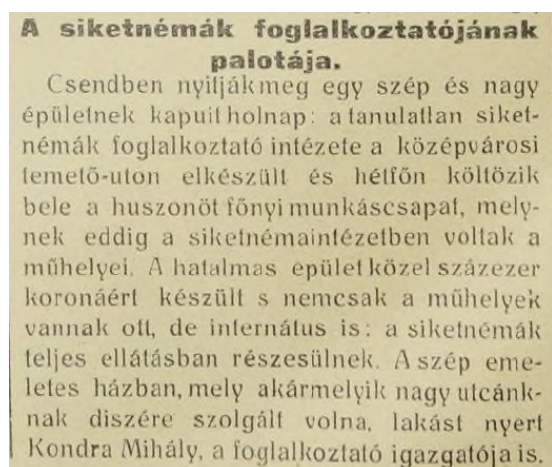
A két térkép közötti időszakban épült fel tehát a foglalkoztató. Az építés dátumának pontosításában a korabeli sajtó hírei segítenek.

1.1 A fő építési periódus létrejötte

A levéltár tervtárában megtalálható tervdokumentáción **(TR1)** 1913-as dátum szerepel. A tervező neve kézírással írott, nem pontosan olvasható, de sajtóban megjelent cikk⁸ segít a beazonosításban. A terveket Hajós Alfréd budapesti műépítész készítette. A helyi sajtó, a Váci Hírlap 1913. október. 19-én megjelent 80. számából **(IF1)** értesülhetünk róla, hogy a Siketnéma intézet tulajdonát képező telken Fiúfoglalkoztató részére különálló épületet építenek. A döntés a Borbély Sándor elnöklete alatt működő siketnémákat foglalkoztató bizottság ülésén született meg. Az épület 30 főre tervezett, melyben foglalkoztató és "internátus" kialakítását tervezték megvalósítani. A terveket a híradás szerint a közoktatásügyi minisztériumban készítették és megépítésének költségét körülbelül százezer koronára becsülték.

A kivitelezésre az ajánlatokat 1913. november 15-ig lehetett benyújtani⁹. A megvalósításra az alábbi váci vállalkozók nyújtottak be ajánlatot: Csuka János, Novotny Jenő, Partl János, Fábíán Lajos, Schwartz Pál. A későbbi híradásokból nem derült ki, hogy ki építette meg végül az épületet.

Az épület tervezett átadásáról a 1914. december 13-ai Váci Hírlapban olvashatunk:

Az épületet később bővítették, majd átalakították. Erről részletesebb leírást a 2.2 pont alatt adok.

1.2 A védett épület alkotóinak bemutatása, életművük jelentősége:

Hajós Alfréd (1878-1955) munkásságának összefoglalójául Winkler Barnabás DLA "Tervezte Hajós Alfréd" című írását idézem, mely az építészfórum oldalán jelent meg 2018.03.13-án¹⁰:

⁸ IF3

⁹ IF2

¹⁰ IF4

"Hajós Alfréd 1899 júliusában szerzett a Magyar Királyi József Műegyetemen építési oklevelet. Munkásságát Alpár Ignác majd Lechner Ödön irodájában kezdte. A neves műtermekben eltöltött tanulóévei után 1907-ben önálló tervezőirodát nyitott. Mint a kor építész-e ő is kezdetben szecessziós majd eklektikus stílusban valósította meg elképzeléseit. Számos tervpályázaton indult, melyeken kiváló elképzeléseivel főleg vidéki megbízásokhoz jutott.

Egyik első megépült terve a Budapesti Markó utcai Főreáliskola torna- és rajzterme, amit 1907-ben a miskolci Népkerti Vigadó és a Zuglóban felépült Magyar Reformátusok székháza követett. A nagyszerű megbízások sorban követték egymást igazolva, nem csak a sportban volt nagy munkabírása és a megbízásait végtelenül átgondoltan megoldó tervező. Szeged, Lőcse, Miskolc, Vác városaiban épültek meg tervei. Több vakok számára tervezett intézetéből a szombathelyi a mai napig eredeti funkcióját szolgálja. Ezek az épületek még eklektikus stílusúak.

A szombathelyi Nagy Lajos Gimnázium, a miskolci Weidlich-palota, a debreceni Aranybika szálloda, a rákospalotai Dozzi szalámigyár, a pápai és kaposvári sporttelep, a miskolci versenyszoda és strand épületeinek megépülése után a modernizmus stílusának áttörését az 1929-re datált Budapest, XIII. ker. Margitsziget, Nemzeti Sportuszoda épületegyüttese jelentette munkásságában. Jellemzően ezt a munkáját is tervpályázaton nyerte, ahol egy második pályaművével a harmadik díjat is ő nyerte el. Az eddig, már ötven éves Hajós Alfréd által megtervezett több mint negyvenöt épületet, tervpályázatot e főmű után épületek hosszú sora követte.

A szegedi és győri uszoda, a Budapesten az Attila út 81. (ma 119.) alatti társasház után további lakóépületeket tervezett a fővárosban, a Napraforgó utcában, a Stefánia úton és a Fehérvári úton. De több ipari épület is öregbíti munkásságát, mint például a Déva utcában a Rotor felvonógyár épületei. Töretlenül folytatódott az úszósporthoz fűződő elszakíthatatlan kapcsolata, a svábhegyi szanatórium uszodája és strandja, a IV. kerületi, újpesti uszoda és strand, a Királyok útján a Pünköszfürdő 50 m-es versenymedencéje és a 25 m-es tanmedencéje, valamint 33 m-es uszoda és strand Balassagyarmaton ennek bizonyítékai.

1949-ben a Budapesti Műszaki Egyetem aranydiplomával tüntette ki. Egész életében számára oly fontos középületei, mint a budapesti Andrássy és Munkácsy utca sarkán álló apartmanház, melyen újra találkozhatunk a Margitszigeten már megismert félhengeivel, valamint lakóépületei, mint a budapesti I. kerületi Toldy Ferenc utcai lakóház tervezése mellett aktív és önzetlen sportközéleti munkát végzett. 1953-ban a Nemzeti Olimpiai Bizottság Mexico Cityben díszoklevelet adományozott Hajós Alfrédnek, mert ő volt az egyetlen sportember a világon, akinek szellemi téren is olimpiai sikerei voltak. Nem köztudott tény, hogy ő vetette fel először a Népstadion megépítésének gondolatát, melynek megvalósulását még megérhette mint meghatározó sportszakértő.

Hatvannyolc éves korában, Weichinger Károllyal a hajdúszoboszlói fürdőváros szabályozási és beépítési tervét készítették. 1950-ben 72 évesen az Amerikai úton a tüdőbetegkórházat, majd 1952-ben a Szabolcs utcai kórház szülészeti és nőgyógyászati épületét, a szombathelyi Nagy Lajos Gimnáziumot és a XIV. kerületi, Hermina úti szakrendelőt tervezte, töretlenül, a sportemberhez méltó frissességgel.

Az 1978. február 1-én, Budapesten, a Guttmann Jakab és Löwy Rozália gyermekeként, Guttmann Arnold néven született Hajós Alfréd. 1908-ban a Terézvárosban Blockner Vilmmával kötött házasságot. Egész életét Budapesten élte, ahol 1955. november 12-én hunyt el. Örök nyughelye a Kozma utcai izraelita temető B-18-11-es családi sírboltja. Születésének 125. évfordulója alkalmából Magyar Örökség Díjban, 2010-ben posztumusz Ybl Miklós-díjban részesült."

4. Az épület részletes leírása:

4.1. Az eredeti épület leírása az eredeti tervek alapján:

Az épület építésekor a Naszályra vezető út mellett egyedül állóan épült, az út túloldalán álló KOBRAK cipőgyár közelében.

Az épület eredetileg egy három szinttel és pincével rendelkező főépületből és egy műhelyépületből állt. A főépület háromtraktusos, mely traktusok finom megmozgatásuk által az épülettömegben is megjelenítésre kerülnek. A szélső keskenyebb épülettömegben a lépcsőház, illetve a kiszolgálóhelyiségek találhatóak meg minden épületszinten, illetve ezt a tömegrészt pincézték alá. A két szélesebb épülettömegben találhatóak a főhelyiségek. A szuterén szinten a középső traktusban a tanterem és egy szoba található, melyeket egy közlekedő választ el egymástól, a szélső traktusban pedig az ebédlő, konyha az ehhez csatlakozó kamrával, illetve egy további szoba található. A lépcsőház mellett a kiszolgáló traktusban helyezték el a mosókonyhát. A földszinten a főtraktusokban egy nagyobb, illetve egy kisebb hálóterem, valamint egy betegszoba található, míg kiszolgáló funkcióként itt a bejárati előteret, illetve egy wc +előtér helyiségcsoportot helyeztek el. Az emeleten található az igazgatói szolgálati lakás, illetve kiszolgáló funkcióként egy cselédszoba jelenik meg a lépcsőház mellett. Az igazgatói lakásban a középső traktusban található az előszoba, innen nyílik az utca felé egy fürdőszoba, illetve a gyerekszoba, az udvar felé pedig a wc, valamint a konyha-kamra-cselédszoba helyiségcsoport. A szélső fő traktusban található az ebédlő, melyből egy szalon, illetve az utca felé egy hálószaoba nyílik.

A főépülettel összeépített műhelyépületben irodák, egy műhely, illetve egy gépterem található.

A főépület befoglaló mérete cca. 16,20 m × 20,00 m, míg a hozzá csatlakozó műhely cc. 24,00 m × 12,50 m. Ehhez csatlakozott még az épület végében egy könnyűszerkezetes fedett, nyitott raktárrész.

Az épület az utcával párhuzamos nyeregtetős kialakítású, melyekbe a traktusok mentén megmozgatott tömegek utcára merőleges nyeregtetői csatlakoznak. A főépülethez az utcára merőleges tengellyel csatlakozik félig az épület mögé elhelyezve a műhelyépület. Homlokzata eredetileg vakolt, melyet téglaburkolatú lábazat, és szintén téglaburkolatból kialakított részben szegmensíves nyílászervek, illetve további homlokzati keretezések díszítenek, a nyílások arányai és osztásai szintén a szecesszióra jellemző kialakításúak. Az épület héjazata cserépfedés.

A műhelyépület szintén tégladíszítéses vakolt homlokzattal készült, a funkcióhoz igazodóan nagy bevilágítófelületekkel, melyek kis ablakszemekre osztottak.

A főbejárat homlokzatra a következő feliratot tervezték:

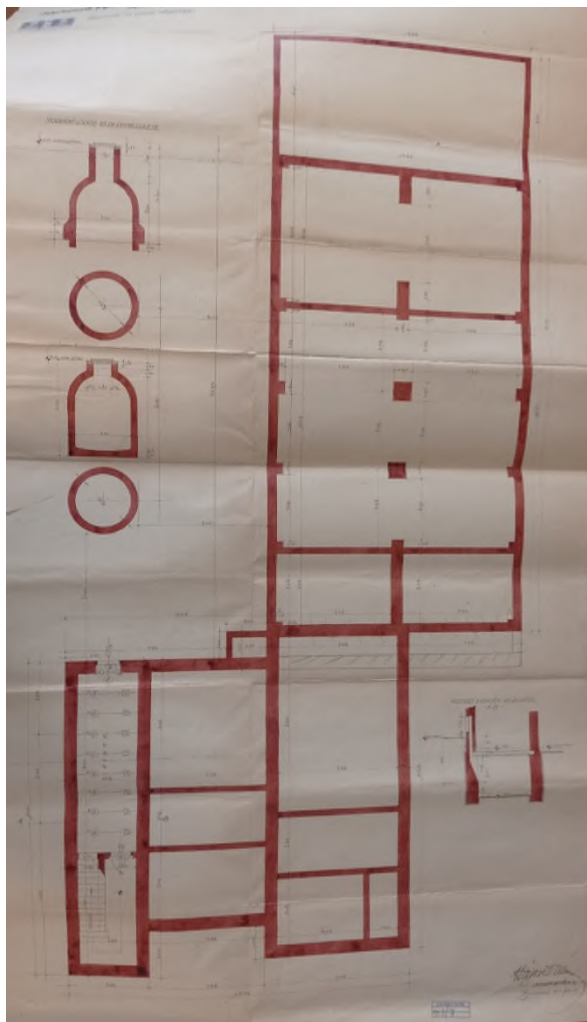
"Siketnémák Foglalkoztatója

Nagy Sándor

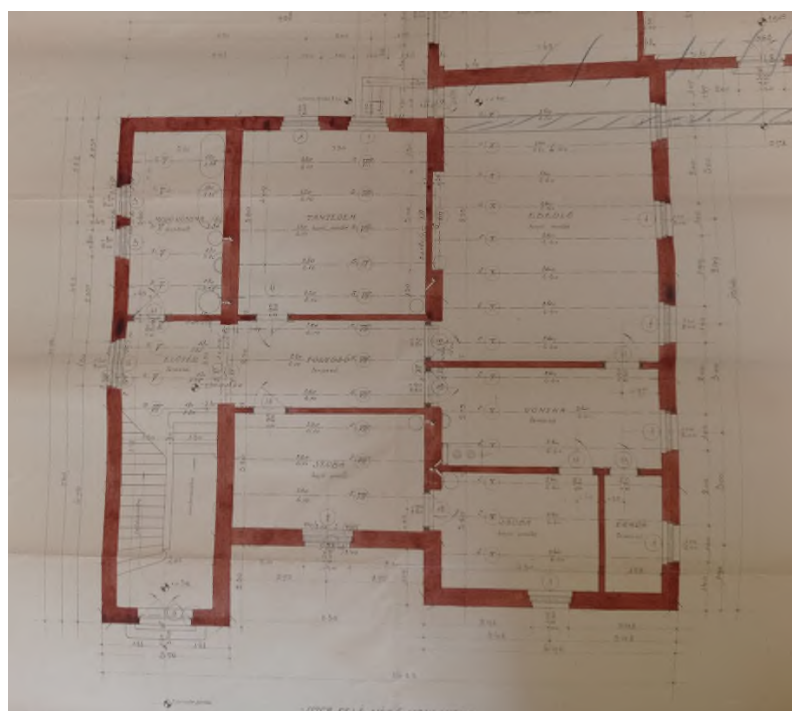
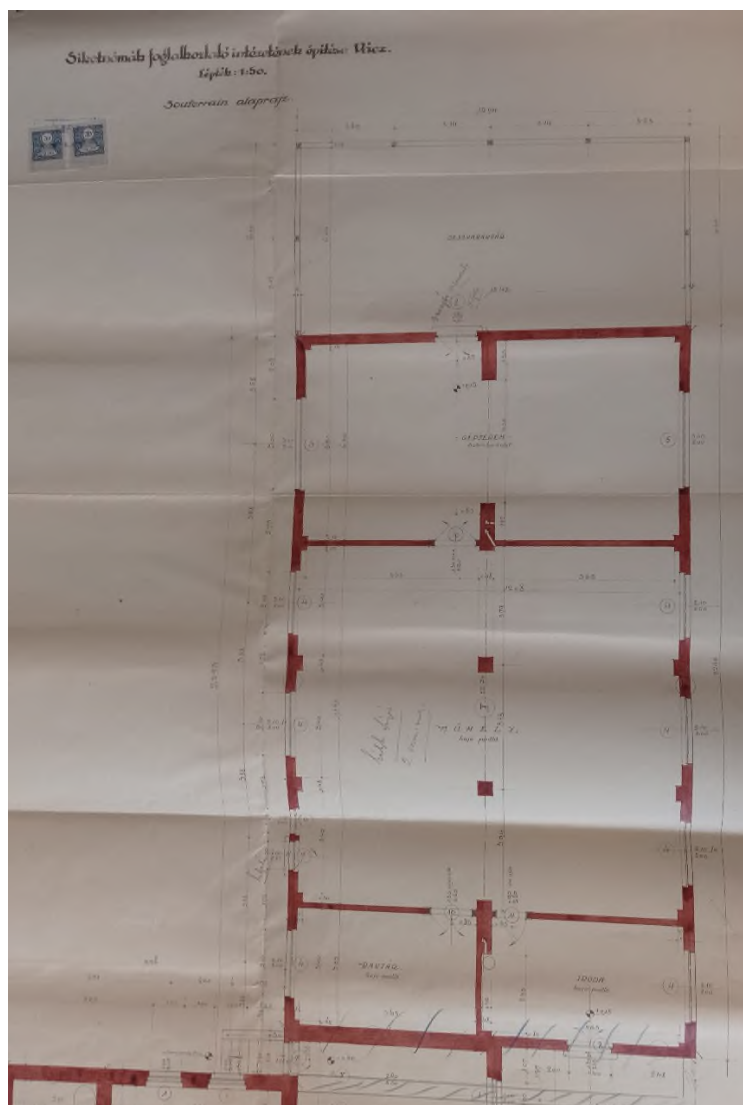
Alapítványából"

Hajós Alfréd által készített tervlapok (TR1):

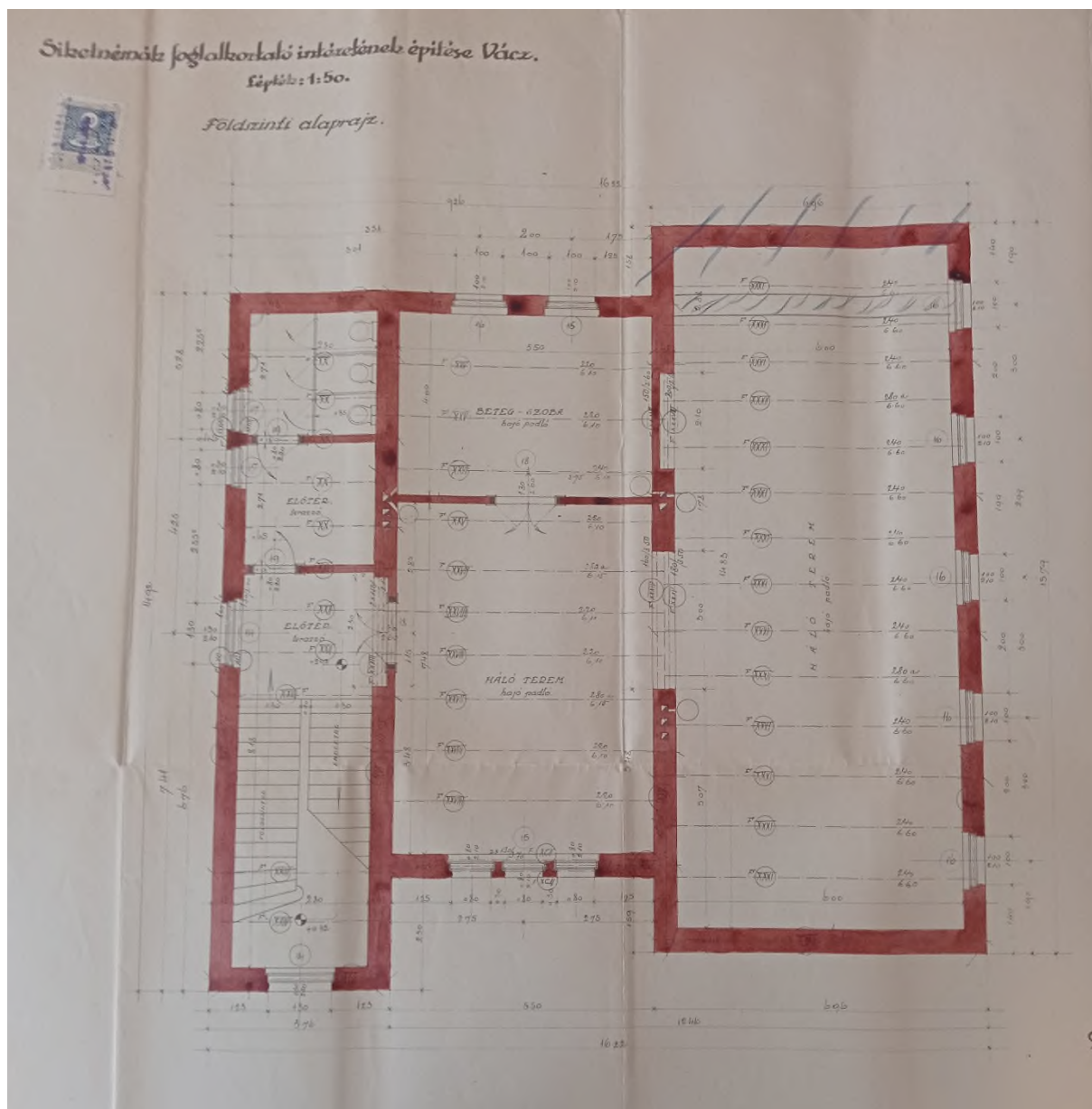
Pincszinti alaprajz:

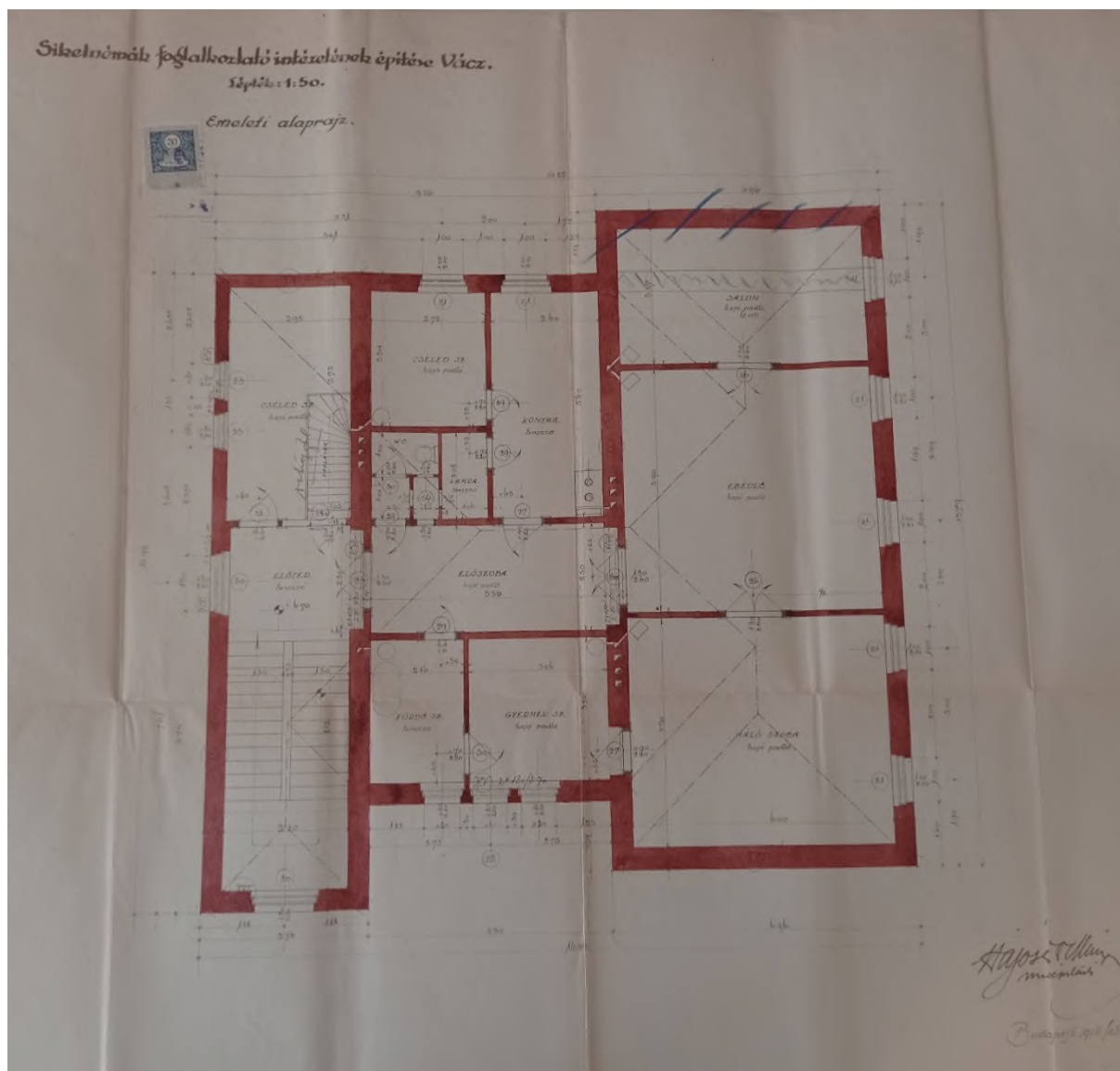
Szuterén szint alaprajza:

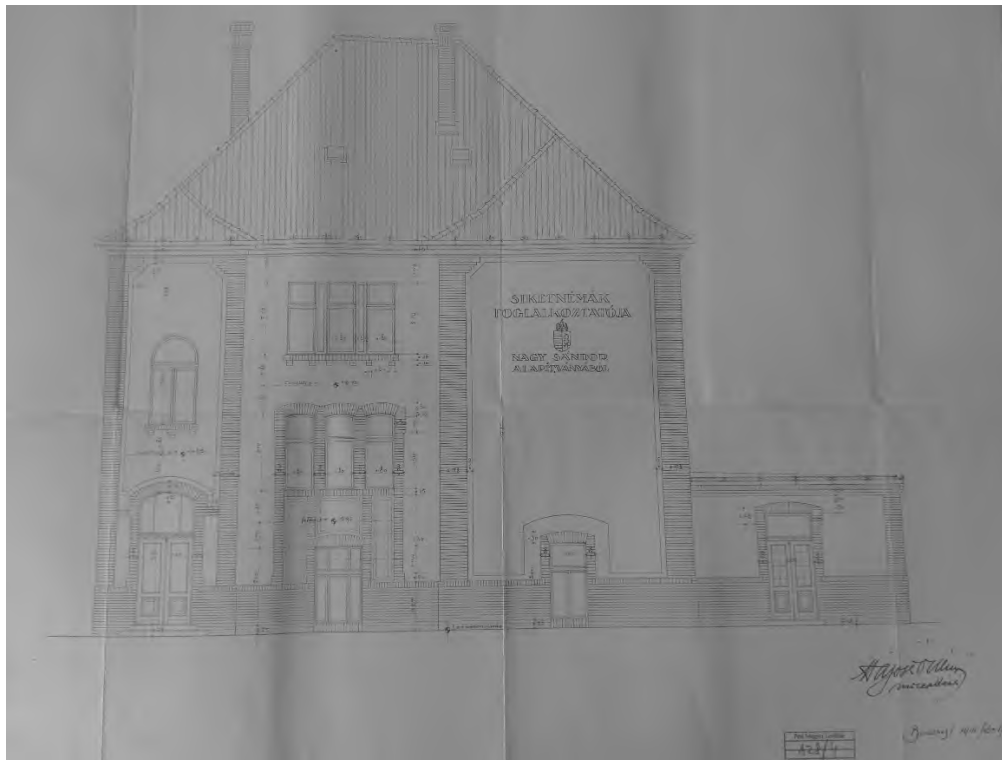
Földszinti alaprajz:

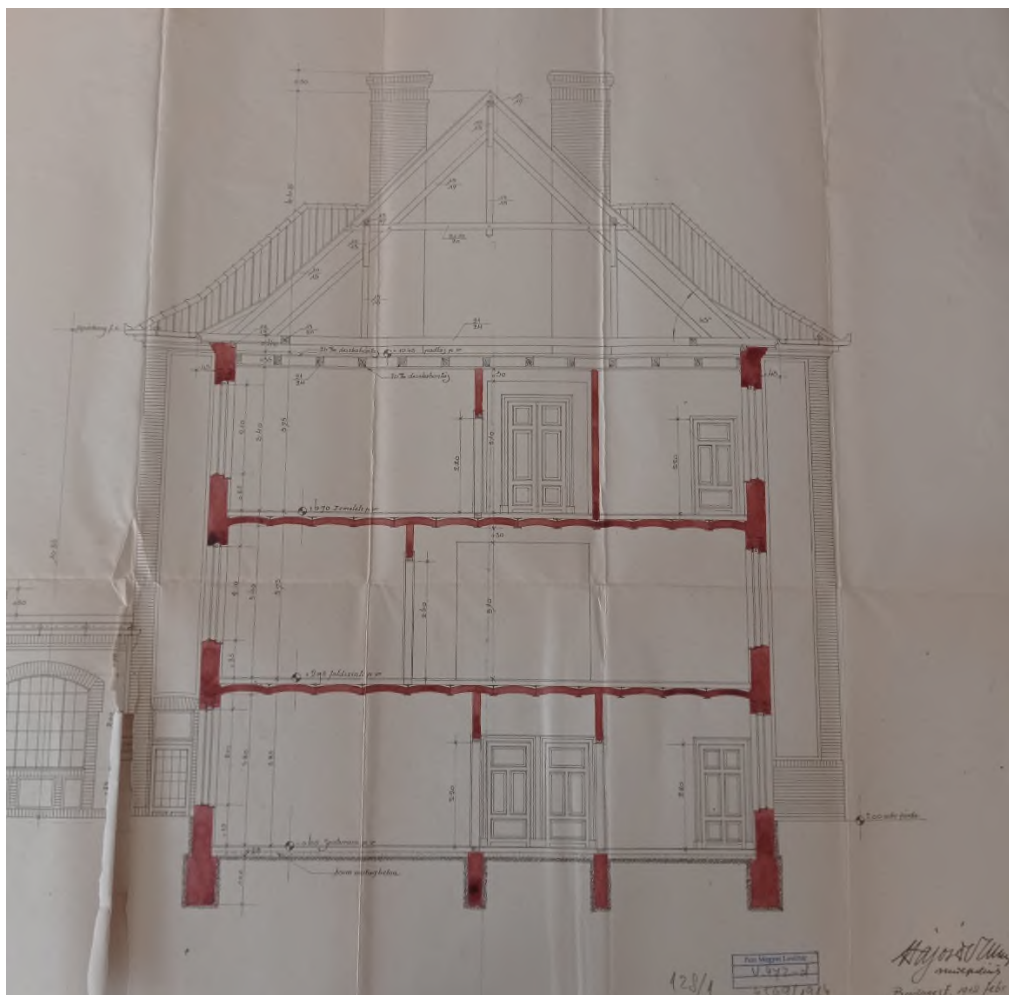
Emeleti alaprajz:

Főhomlokzat:

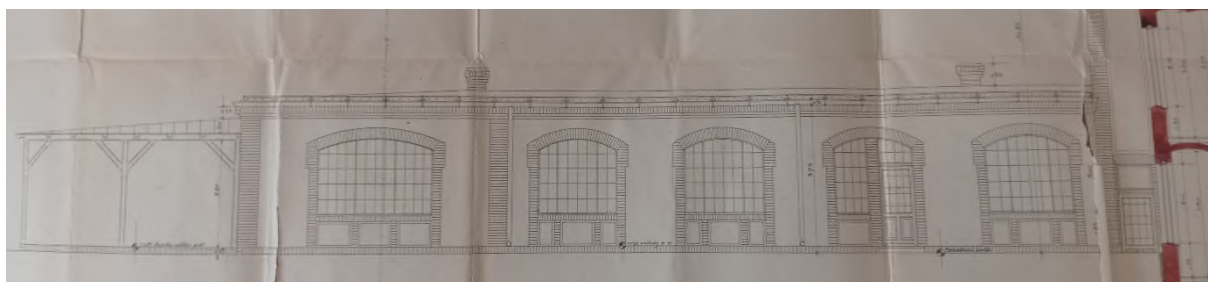
Főépület metszete:

Hátsó homlokzat a műhelyépület metszetével:

A műhelyépület homlokzata:

4.2. Az épületbővítés leírása:

Az épületet a későbbiekben bővítették. Először a műhelyépület került bővítésre további földszintes épületrészekkel. Ezen bővítmények funkciója nem ismert. Később a főépületet is bővítették egy háromszintes, az utcával párhuzamos tengelyű épületrésszel. Az építés pontos ideje a forrásokból nem derült ki, csak a fentről.hu ortofotóiról lehet következtetni, hogy melyik időszakban épülhettek azok.

A legkorábbi ortofotó, amely az oldalon fellelhető, 1961. évben készült. Az ortofotón már láthatóak a földszintes bővítmények, viszont a korábban bemutatott 1924-es

datálású térképen még nincs jelölve, tehát e két dátum közötti időszakban épülhettek. A főépület bővítése még nem készült el.

1961-0808-98771961. május 25.¹¹

1967-0022-05041967. április 24.¹²

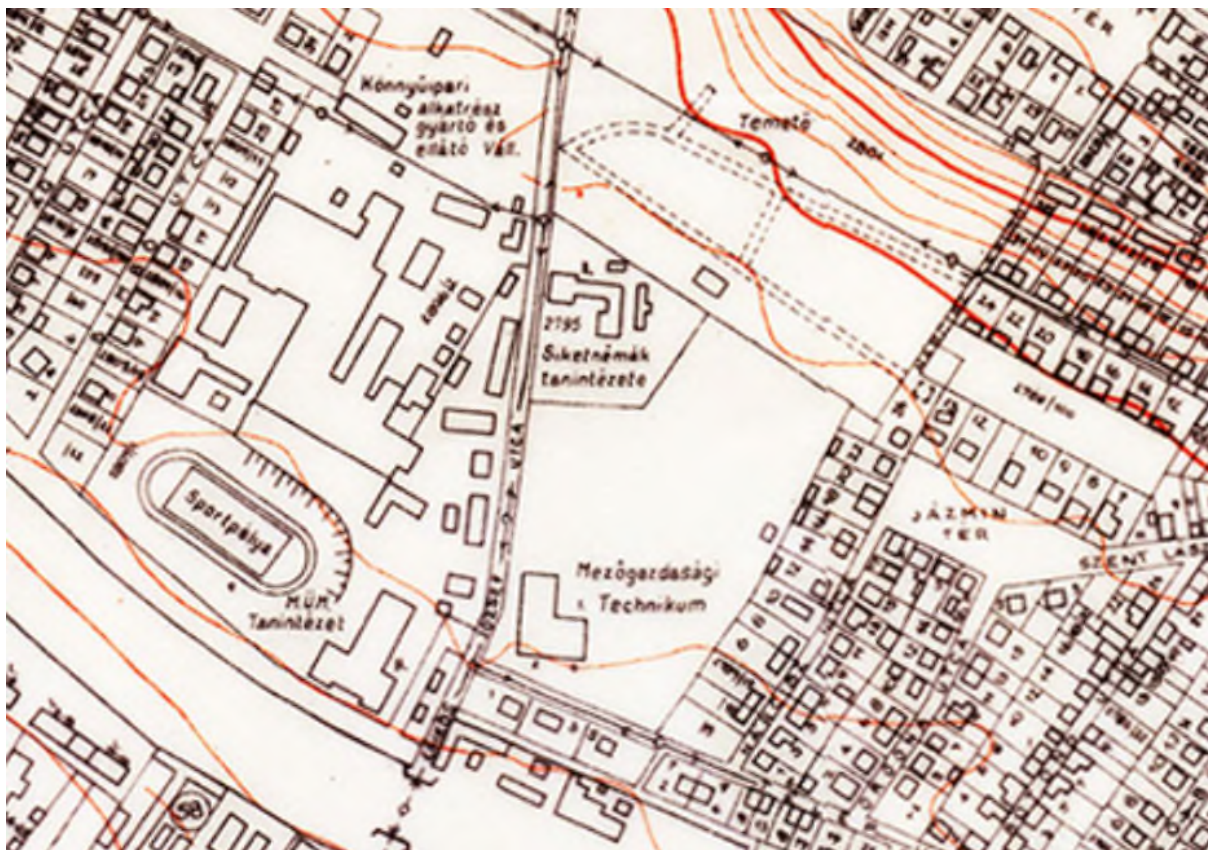

1967-0022-05311967. április 24.¹³

¹¹ LF1

¹² LF2

¹³ LF3

Vác járási jogú város általános rendezési terve 1965¹⁴

A melléképületek homlokzatáról a levéltárban fellelhető bontási tervanyagból (TR2) kaphatunk információkat, az ott szerepeltetett fényképekről. A hozzátoldott melléképületeket rossz műszaki állapotuk miatt 1989-ben bontották le.

Melléképületek bontása - TR2:

¹⁴ T5

A főépület bővítéséről nem találtunk adatot a megjelölt forrásokban. Azt viszont tudjuk, hogy a szomszédos telekre az 1960-as évek végén egy 100 fős gyógypedagógiai intézetet terveztek, mely 1971-re készült el (TR3, IF5). Lehetséges, hogy ezzel egyidejűleg, vagy ezt követően készült a főépület is. Az 1974-es légifotón már mindkét épület látható. Ez a bővítés nem járt a régi épület átépítésével, kizárólag bővítése történt meg, ez a későbbi légifelvételeken lévő tetőidomokon is jól látható, illetve a törzskönyvben szereplő datálás nélküli képek is ezt bizonyítják.

1974-0203-2039 1974. november 1.¹⁵

1974-0203-2008 1974. november 1.¹⁶

1985-0092-4996 1985. június 4.¹⁷

1988-0118-1221 1988. május 8.¹⁸

¹⁵ LF4

¹⁶ LF5

¹⁷ LF6

¹⁸ LF7

1990-0043-05181990. március 18.¹⁹

1992-0020-04661992. július 1.²⁰

2000-0020-26712000. május 11.²¹

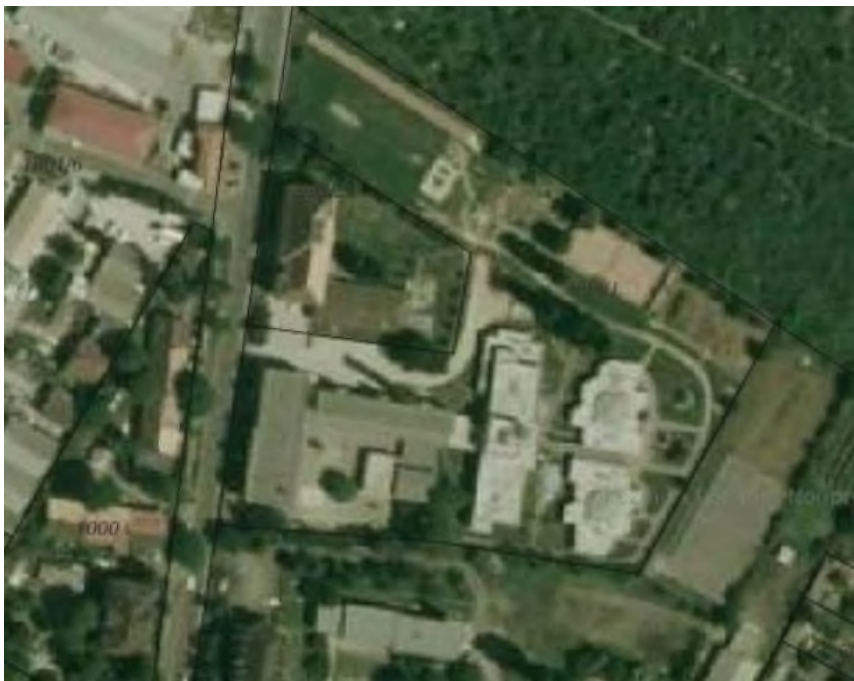
2.3. A bővített épület átalakítása

A tető átépítése és az épület átalakításának pontos dátuma nem ismert. A 2005. évi légifotón még a régi tetőidom látható, csakúgy, mint a 2007. évi törzskönyvben szereplő képeken (IF6). A 2011-es dátumú utcaképen, ami legkorábbról elérhető, pedig már az átalakított tetőforma és homlokzat látható. Az új tető, illetve a homlokzati átalakítás tehát valamikor 2007 és 2011 között készült. A SZIGMA STÚDIÓ KFT. 2015-ben az épület belső átalakítására készült terveinek műleírásában a tetőcserét és a belső átalakítást 2007. évre datálja, amikor az épületben Társági Integrált Szakképző Központot hoztak létre.

¹⁹ LF8

²⁰ LF9

²¹ LF10

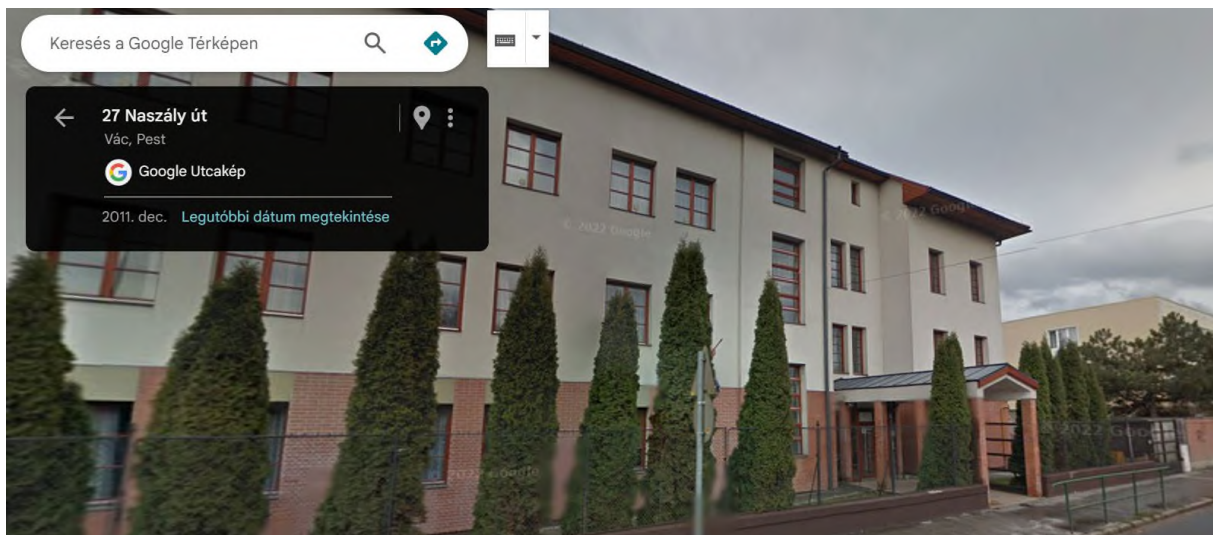
2005. évi ortofotó - e-közmű²²

A 2007. évben készült törzskönyv datálatlan képei (IF6)

²² LF11

utcakép²³

A legutolsó felújítás, átalakítás keretén belül homlokatszigetelés, nyílászárócseré és új tetőszerkezet készült. A felújítás során teljesen eltűnt az eredeti épület megjelenése, csupán a bejárat feletti 2x2 db ablakméret emlékeztet az eredeti homlokzatra. A téglakeretezéseket eltakarták, visszaidézésük nem történt meg, csupán a lábazatra került vissza ragasztott téglalburkolat, de magasságában az eredetitől teljesen eltérően. Az íves nyílások, a bejárat kapu szintén eltűntek, a homlokzaton új nyílásokat is kialakítottak. A nyílásosztások, habár most egységes megjelenést biztosítanak az egész épületen, nyomokban sem idézik vissza az építéskori kialakítást. A tetőforma szintén átalakításra került, a teljes épület egy egységes tetőtérbeépítésre is alkalmas nyeregtetőt kapott a jelenlegi bejárat feletti kis beharapással, a belső oldalon hosszabb felnyitással. Az új bejárat fölé az előkertbe új előtető készült.

A funkcióváltással a belső válaszfalak, helyiségek is átalakításra kerültek, a főfalakon kívül semmi nem utal a régi épületre, mely átalakulásával tulajdonképpen teljesen megszűnt.

Az épület védettségét ilyen fokú átalakítás mellett már semmi nem indokolja. Javasolt a védelem megszüntetése azzal, hogy az épület várostörténeti jelentőségéről, illetve neves tervezőjéről valamilyen formában meg kell emlékezni, ezek nem merülhetnek feledésbe. Javasolt, habár a magasabb szintű jogszabályok nem határoznak meg ilyen kategóriát, helyi szinten a rendeletben "várostörténeti jelentőségű védelem" kategóriát létrehozni, mely a fizikai épületet nem, de a "hely szellemét" védi. Emellett javasolom emléktáblával jelezni az épület jelentőségét (funkció és tervező).

²³ AF1

5. Bibliográfia és a források jegyzéke

5.1. A felhasznált irodalom annotált jegyzéke

- Tragor 1935. Tragor Ignác: Vác és határának hely- és ingatlannevei, Vác, 1935., 22.
https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_PEST_VME_Vk_22/?pg=0&layout=s (utolsó megtekintés: 2025.07.17.)
- Tragor 1918. Tragor Ignác: Vác utcái és terei, Vác, 1918., 94.
https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_PEST_VME_Sk_001/?pg=0&layout=s (utolsó megtekintés: 2025.07.17.)
- Tragor 1928. Tragor Ignác: Vác múltja és jelene. Vác monográfiája több képpel és melléklettel (Vác, 1928)
https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_PEST_VME_Sk_004/?pg=0&layout=s (utolsó megtekintés: 2025.07.17.)
- Héjjas - Horváth 2001 Váci Történelmi Tár 2. Régi képeslapok - Old postcards - Alte Ansichtskarten, 1896 - 1950 Szerk. Héjjas Pál - Horváth M. Ferenc: Vác, 2001.
https://library.hungaricana.hu/hu/view/VACV_Vtt_02_Kepeslapok/?pg=0&layout=s (utolsó megtekintés: 2025. 07.17)

5.2. Forrásjegyzék

5.2.1. Térképek, légifotók

- T1** Magyarország (1782–1785) - Első Katonai Felmérés
<https://maps.arcanum.com/hu/map/firstsurvey-hungary/?bbox=2128917.0849873573%2C6070415.180138777%2C2131265.1349499924%2C6071748.0508195&map-list=1&layers=here-aerial%2C147> (utolsó megtekintés: 2025.06.14.)
- T2** Magyar Királyság (1819–1869) - Második katonai felmérés
<https://maps.arcanum.com/hu/map/secondsurvey-hungary/?bbox=2128400.0050635315%2C6070715.411527275%2C2132033.1525642113%2C6072045.893550864&map-list=1&layers=here-aerial%2C5> (utolsó megtekintés: 2025.06.14.)
- T3** Habsburg Birodalom - Kataszteri térképek (XIX. század)
<https://maps.arcanum.com/hu/map/cadastral/?bbox=2129415.387236759%2C6070858.072518294%2C2130588.21788951%2C6071524.507858655&map-list=1&layers=here-aerial%2C3%2C4> (utolsó megtekintés: 2025.06.14.)
- T4** Vác r. t. város csatornázási terve, 3. Csatornahálózat, az elkülönítő rendszer esővízelvezetőiről, Év:1912, Típus: várostérkép VVL-XV_3_101
https://www.vacarchivum.hu/terkep_image/VVL_XV_3_101 (utolsó megtekintés: 2025. 06.14.)
- T5** Vác rendezett tanácsú város térképe, Év: 1924, Típus: várostérkép VVL-XV_3_108
https://www.vacarchivum.hu/terkep_image/VVL_XV_3_108 (utolsó megtekintés: 2025. 06.14.)

- T5** Vác járási jogú város általános rendezési terve 1965
https://www.vacarchivum.hu/terkep_image/VVL_XV_3_153 (utolsó megtekintés: 2025. 06.14.)
- LF1** Ortofotó: Fentrol.hu – 1961-0808-98771961. május 25.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/16185?r=1&c=2129655.111049:6071269.1468415:8> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF2** Ortofotó: Fentrol.hu – 1967-0022-05041967. április 24.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/259787?r=1&c=2129853.95304:6071279.312349999:9> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF3** Ortofotó: Fentrol.hu – 1967-0022-05311967. április 24.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/259805?r=1&c=2129889.5643555:6071039.470850499:9> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF4** Ortofotó: Fentrol.hu – 1974-0203-20391974. november 1.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/117713?r=1&c=2129665.8572629998:6071406.49737:9> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF5** Ortofotó: Fentrol.hu – 1974-0203-20081974. november 1.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/117682?r=1&c=2129684.4187305:6070252.129435:7> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF6** Ortofotó: Fentrol.hu – 1985-0092-49961985. június 4.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/137515?r=1&c=2129655.111049:6071269.1468415:8> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF7** Ortofotó: Fentrol.hu – 1988-0118-12211988. május 8.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/32016?r=1&c=2128752.588089:6072970.3132325:7> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF8** Ortofotó: Fentrol.hu – 1990-0043-05181990. március 18.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/232787?r=1&c=2128752.588089:6072970.3132325:7> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF9** Ortofotó: Fentrol.hu – 1992-0020-04661992. július 1.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/139045?r=1&c=2127696.804379:6073139.4273855:6> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF10** Ortofotó: Fentrol.hu – 2000-0020-26712000. május 11.
<https://www.fentrol.hu/hu/legifoto/183527?r=1&c=2130024.7914:6071194.4656465:9> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)
- LF11** Ortofotó – e.kozmu – 2005.
<https://ekozmu.e-epites.hu/lakossag/#/lakossag/kozmuterkep> (utolsó megtekintés: 2025. 07.17.)

5.2.2. Archív ábrázolások, metszetek, fényképek

Archív ábrázolások, metszetek, a kutatás során nem kerültek elő.

AF1 MAPS.google: utcakép 2011.december

https://www.google.com/maps/@47.7862379,19.1328095,3a,75y,129.65h,97.45t/data=!3m8!1e1!3m6!1s8wzZkQjhGzx_YzINepaGGA!2e0!5s20111201T000000!6shttps:%2F%2Fstreetviewpixels-pa.googleapis.com%2Fv1%2Fthumbnail%3Fcb_client%3Dmaps_sv.tactile%26w%3D900%26h%3D600%26pitch%3D-7.451566675094355%26panoid%3D8wzZkQjhGzx_YzINepaGGA%26yaw%3D129.6518060933264!7i13312!8i6656?entry=ttu&g_ep=EgoyMDI1MDcxNi4wKXMDSoA_SAFQAw%3D%3D (utolsó megtekintés: 2025. 07.21.)

5.2.3. Rajzok (felmérések, tervek)

TR1 VVL: XV.12-a 3. téka 128. (1914)

TR2 VVL: XV.12-b 258. (1989)

TR3 VVL: XV.12-b 258. (1964-71, 6002/63-2)

5.2.4. Írott forrásdokumentumok

IF1 A siketnémák foglalkoztatójának palotája. In: *Váci Hírlap* 27. (1913.10.19.)80., 2. https://adt.arcanum.com/hu/view/VaciHirlap_1913/?query=siketn%C3%A9m%C3%A1k+foglalkoztat%C3%B3+int%C3%A9zete&pg=357&layout=s (utolsó megtekintés: 2025.06.14.)

IF2 Siketnéma intézet építése Vácott. In: *Vállalkozók lapja*.34. (1913.november 5.) 45. 10. https://adt.arcanum.com/hu/view/VallalkozokLapja_1913_4/?pg=137&layout=s&query=siketn%C3%A9m%C3%A1k (utolsó megtekintés: 2025.07.17.)

IF3 Vác. (Siketnéma-intézet építése.) In: *Vállalkozók lapja* 34. (1913. november19.) 48. 18. https://adt.arcanum.com/hu/view/VallalkozokLapja_1913_4/?pg=237&layout=s&query=siketn%C3%A9m%C3%A1k (utolsó megtekintés: 2025.07.17.)

IF4 Winkler Barnabás DLA Tervezte Hajós Alfréd; https://epiteszforum.hu/tervezte-hajos-alfred_ (utolsó megtekintés: 2025.07.17.)

IF5 Siketnémák Országos Tanintézete gyógypedagógiai épülete, Vác In: *Magyar Építőművészet* 1972./5. 3. https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarEpitomuveszet_1972/?query=malomsoky+j%C3%B3zsef+siketn%C3%A9m%C3%A1k+orsz%C3%A1gos+tanint%C3%A9zete+gy%C3%B3gyapedag%C3%B3giai+%C3%A9p%C3%BClet+v%C3%A1c&pg=434&layout=s (utolsó megtekintés: 2025.07.17.)

IF6 PMH: helyi védett törzskönyv: 5.29

5.3. Megelőző kutatások dokumentációja

Megelőző kutatás nem történt.

5.4. *Forráshelyek listája*

VVL	Vác Város Levéltára
PMH	Váci Polgármesteri Hivatal tervtára